# אילו של יצחק

| י"ח כסלו | כניסת | יציאת |
|---|---|---|
| ה'תשפ"ז | שבת | שבת |
| ירושלים | 16:01 | 17:14 |
| ת"א | 16:15 | 17:16 |
| חיפה | 16:04 | 17:13 |
| באר שבע | 16:18 | 17:17 |

## פרשת "וַיִּשְׁלַח"

פרשת וישלח מתארת כמה מאורעות לא קלים בהם התמודד יעקב אבינו במסכת חייו הסוערים, החל מהמאבק עם המלאך; הפגישה המתוחה עם עשיו אחיו; חטיפת דינה בתו והמלחמה לצורך חילוצה מהשבי; ובהמשך, מיתת רחל אשתו וחזרתו לגור בחברון בצל יצחק אביו. הפרשה פותחת בפגישת האחים, ובהכנותיו של יעקב לפגישה זו.

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו, אֶל-עֵשָׂו אָחִיו, אַרְצָה שֵׂעִיר, שְׂדֵה אֱדוֹם. וַיְצַו אֹתָם, לֵאמֹר, כֹּה תֹאמְרוּן, לַאדֹנִי לְעֵשָׂו: כֹּה אָמַר, עַבְדְּךָ יַעֲקֹב, עִם-לָבָן גַּרְתִּי, וָאֵחַר עַד-עָתָּה." (ל"ב, ד'-ה')

ומסביר רש"י: "גרתי בגימטריא תרי"ג. כלומר, עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

אולם יש לשאול: כיצד קיים יעקב תרי"ג מצוות בבית לבן, והרי הרבה מצוות לא היה שייך לקיים שם.

הגאון רבי אברהם ווינפעלד זצ"ל מביא בספרו 'אבן יחזקאל' ביאור נפלא, על פי מעשה שהיה אצל הבעל שם טוב הק' זי"ע, שפעם יצא מבית של גוי שהיה שם עבודה זרה, ואמר שבבית זה קיים את כל התרי"ג מצוות, וביארו צדיקים דבריו, על פי מאמר חז"ל (נדרים כה, א) שהכופר בעבודה זרה כאילו מודה בכל התורה כולה, ולכן כששהה בבית שיש בו עבודה זרה וכפר בה, כאילו קיים כל התורה. כך גם יעקב כששהה בבית לבן, שהיה שם עבודה זרה, וכפר בה, הרי זה נחשב כאילו קיים תרי"ג מצוות.

בזה מובן מדוע מוסיף רש"י 'ולא למדתי ממעשיו הרעים', ולכאורה כיון שתרי"ג מצות שמרתי פשיטא שלא למד ממעשיו הרעים. אלא שרש"י בא ללמד, כיצד קיים תרי"ג מצוות? - על ידי שלא למד ממעשיו הרעים! כלומר שכפר בעבודה זרה, וזה נחשב כמקיים כל התורה.

על החשיבות הרבה של קיום התורה ומצוותיה נלמד מהסיפור הבא:

מספר רבי נתן סאלם זצ"ל חלום נורא שחלם על הדין הנעשה בשמים, ואף כתב את החלום בפירוט, ונדפס בספר **'ברכת יוסף'** (ח"ג עמ' כ"ז) לרבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל, (שיצא לאור ע"י ר' שלמה - בנו יחידו) וז"ל: "לפי בקשתך הנני כותב את מראה החלום שראיתי לפני עשרות שנים את המנוח הצדיק מר אביך זכרונו לברכה (הוא רבי יוסף ידיד הלוי), כך היה החלום:

"בליל שבת אחרי פטירת מור אביך, והנה ראיתי בחלומי שאני נמצא על הבור בחצר הקדש הבוכרים מול ישיבת הרב, כידוע ישנו בור גדול בתוך חצר ההקדש, ושם היתה חופה וקידושין ושמחה רבה, והמקדש היה הרה"ג ר' יהושוע שרבני יצ"ו, הוא ברך שבע ברכות.

"כתום החופה ראיתי והנה הישיבה פתוחה ובתוכה יושב מורנו הרב מור אביך ומוקף על שולחנו ערימות של ספרים כמנהגו בקודש וידו כותבת כדרכו בקודש חיבורים. ניגשתי ונשקתי את ידו וביקשתי רשות אם אני יכול לשאול שאלותי, הוא ענה בחיוב.

"אמרתי: הלא כבודו נמצא בעולם האמת, איך זה כעת נמצא כאן?

"אמר לי: לא ידעת שהצדיקים יש להם רשות לבקר משכנם בעולם הזה?

"אמרתי: ובכן אני יכול לשאול איך עובר הדין וחשבון על האדם?

"אמר לי: דע לך, בעלי התורה זוכים להתחשבות מיוחדת.

בלשון זה אמר לי: 'בעל תורה ביתראעה כתיר. התורה התורה תורה מגינה, וגם האור שבה מטהר את הנשמה'.

"ועמד זקוף בקומה זקופה ולקח ספר 'חוות יאיר' הקדוש והראה לי בתוך הספר נייר אחד שיש בו גבשושית, ואמר: 'תראה, אם אתה רוצה להעביר את הגבשושית – יקרע הנייר, אבל יש חומר כימי שאפשר להעביר הכל בלי לקרוע את הנייר. וכך עסק התורה מעביר כתמים ומנקה את הנשמה, אור שבה מחזירו למוטב! עליכם להתחזק בתורה בתורה בכל כוחכם!"

ושאלתי שוב: האם יש לי רשות לדעת כמה ימים אחרי הפטירה הצדיק מגיע למחיצתו?

"אמר לי: לפי מעלתו של הצדיק. יש עד שלושה ימים ויש עד שבעה ימים וכו'. שאלתיו: ועד שהצדיק מגיע למחיצתו איפה הוא נמצא?

ענה לי: הצדיקים נמצאים בחדר המטות. שאלתי: ומי שומר עליהם?

אמר לי בפשיטות: הלא אברהם אבינו שומר עליהם!"

"וכך נגמר החלום באשמורת הבוקר של יום השבת, ועד עכשיו כל השנים מחזה החלום לנגד עיני כאילו בהקיץ. בזמנו ניגשתי אל כבוד הרב הגאון המקובל ר' יהודה פתייה זצ"ל וסיפרתי לו את החלום, אמר לי: החלום נכון! ומה שראית ר' יהושע עורך הקידושין, זהו מלאך הממונה על הנשמות בגן עדן, שמו יהושע.

"וכך אחרי זמן אני הכותב ראיתי בספר הקדוש של מוהר"ש מאסטרופולי זצ"ל שכתב שם: המלאך הממונה על נשמות הצדיקים שמו יהושע, עכ"ל".

הדבר הזה מרעיד את הלב, לראות מה המשמעות המיוחדת של לומדי התורה, שיש להם חשבון אחר לגמרי בשמים! וכמו שאמר רבי יוסף ידיד בחלום הטהור הזה – "עליכם להתחזק בתורה בתורה בכל כוחכם!"

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד, וַיֵּצֶר לוֹ; וַיַּחַץ אֶת-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ, וְאֶת-הַצֹּאן וְאֶת-הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים--לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת." (ל"ב, ח')

**המלבי"ם** מוצא בפסוק זה עומק ויסודות למידת הביטחון בה'.

יעקב אבינו פחד מפני עשיו, והיה זה אך טבעי, אולם לאחר שנתקף בפחד זה, התחיל יעקב מצטער מאוד. וכל כך, למה? מפני שלפי דרגתו הגבוהה ראוי היה לו שלא לפחד אלא לאחוז במידת הביטחון בה' ללא כל חת!

וכך מפרש **המלבי"ם** את הפסוק:

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד" – יעקב אבינו פחד מאוד, ותוך כדי הפחד שהשתלט עליו - "וַיֵּצֶר לוֹ" – הוא החל להצטער על עצם העובדה שפחד, והחל לחשוש שמא אי בטחונו המושלם בה' יגרום לכך שלא יהיה ראוי לנס שהבטיחו ה' לשמור עליו מכל פגע רע. לפיכך, "וַיַּחַץ אֶת-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ" – התחיל יעקב להתכונן בדרכים טבעיות ובתכסיסי מלחמה לקראת העימות.

וכתב ספר "שומר אמונים" בשם **הבעל שם טוב**, זיע"א: "כאשר האדם, חס וחלילה, באיזו צרה שלא תבוא, אז הסגולה הטובה ביותר – לחזק לבבו מאוד בביטחון לה' אלוקינו; ואז ישראל נושע בה'." ועוד כתב שם: "היצר הרע מטריח עצמו בעת צער וייסורים לקחת מהאדם את מידת ביטחונו בשם יתברך, ואמר הבעש"ט שצריך מאוד לבקש רחמים מהקב"ה שלא יסור ממנו מדת בטחונו, ואז יראה פלאות בעזרת ה'. כי הביטחון מועיל אף יותר מתפילה, כי אצל תפילה בודקים מן השמים אם הוא ראוי שתתקבל תפילתו, מה שאין כן בביטחון שכתוב: "וְהַבּוֹטֵחַ בַּה' חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ"

"**הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי, מִיַּד עֵשָׂו: כִּי-יָרֵא אָנֹכִי, אֹתוֹ--פֶּן-יָבוֹא וְהִכַּנִי, אֵם עַל-בָּנִים.**" (ל"ב, י"ב)

אדם אחד בא לפני הרבי בתחינה, 'רבי הושיעני כי צרה גדולה נפלה עלי', שאלו הרבי האם התפללת על כך? 'בוודאי' ענה האיש, 'כל יום אני מסיים את כל ספר התהילים בתפילתי לפני השי"ת שיושיעני מהצרה הזאת'.

שוב שואלו ה רבי ומה אתה אומר להשם? 'כלום' השיב האיש, 'וכי הקב"ה אינו יודע מדוע ועל מה אני מתפלל?' ענה לו הרבי 'הקב"ה יודע גם יודע, אבל עליך לפרט את בקשתך לפני הבורא בתפילתך, ולהתחנן לפניו שיושיעך באותו עניין שאתה מבקש'.

דבר זה אנו למדים מיעקב אבינו שהתפלל "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי, מִיַּד עֵשָׂו: כִּי-יָרֵא אָנֹכִי, אֹתוֹ--פֶּן-יָבוֹא וְהִכַּנִי, אֵם עַל-בָּנִים., והרי היה יכול לומר רק 'הצילני' והקב"ה כבר יודע מה הוא מבקש?!

**הזוהר הקדוש** בפרשתנו (ח"א דף קסט.) לומד מפסוקים אלו כיצד יש לסדר תפילה: **ראשית**, במה שהקדים יעקב אבינו ע"ה שבח והודאה לבורא לפני בקשתו, "קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים, וּמִכָּל-הָאֱמֶת, אֲשֶׁר עָשִׂיתָ, אֶת-עַבְדֶּךָ", ללמד שצריך איש ישראל לסדר תחילה שבח הבורא, ורק אחר כך לבקש בקשותיו. **שנית**, שצריך לפרש בשפתי פיו בבירור את תפילתו ובקשתו, ולא להסתפק בתפילה כללית בלשון כוללת של הצלחה.

וזל"ק (בתרגום): "מי שמתפלל תפילתו צריך לפרש דבריו כראוי, 'הצילני נא', ואם תאמר שכבר הצלת אותי מלבן – לכן פירש 'מיד אחי'. ואם תאמר שגם קרובים אחרים נקראים סתם אחים – לכן פירש 'מיד עשו'. ואם תאמר למה אני צריך להצלה – לכן פירש 'כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני', מה טעם? שהמתפלל תפילתו צריך לפרש דבריו כראוי, ולא יסתום דברו" ע"כ.

לפעמים איננו מבינים מדוע אנו מתפללים כל כך הרבה ואיננו נענים, כנראה שעלינו לסדר טוב יותר את תפילתנו, לפרט את הבקשות שאנו מבקשים, לא מספיק לצעוק 'אנא השם הושיעה נא', יש לדבר עם השם כדבר איש עם רעהו, תפרט את הבקשה בשפה פשוטה, כל אחד ואחד לפי מדרגתו וכפי שהקב"ה חנן אותו.

במכתב שכתב **רבי זונדל קרוזר** זצוק"ל לנינו, בחור בר מצוה, הוא מבקשו להתחזק בענין התפילה, וכה כותב לו:

**תזכור תמיד שתפילתך היא לפני בורא העולם, ושרק הוא יכול לעזור ולסייע לך בכל דבר! תתבונן ותחשוב בזה שכל דבר ממש, הן דבר קטן והן דבר גדול, הכל בידו יתברך בלבד, ולכן יש לבקש ולהתפלל על כל דבר!**

לאחר ההכנות ושנים של נתק מוחלט מתקיים המפגש בין שני האחים:

"וְהוּא, עָבַר לִפְנֵיהֶם; וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים, עַד-גִּשְׁתּוֹ עַד-אָחִיו. וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ, וַיִּפֹּל עַל-צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ; וַיִּבְכּוּ." (ל"ג, ג'–ד')

מקריאת פסוקים אלה, נוצרת ההרגשה שמדיניות התבטלות של יעקב אינה רק כלפי בוראו אלא גם כלפי עשו. מלבד המנחה ששלח יעקב לפניו "כִּי-אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו, בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנָיו" (ל"ב, כ"א), יעקב ממשיך במדיניות זו בעת המפגש - הוא משתחווה לו שבע פעמים, ומכנה את עשו "אדני" ואת עצמו "עבדך". בספה"ק מסבירים שיעקב ניסה לעורר באותה שעה, גם אם באופן זמני, את נקודת האחווה שבעשיו, והצליח לחדור מבעד לכל המחיצות ולגשת "עד אחיו".

כידוע, הרמב"ם היה רופאו האישי של מלך מצרים, וזכה בשל כך לקרבתו. רבים קנאו בו, והיו מוציאים את דיבתו רעה, עד שבאחת ההזדמנויות אף דרשו מהמלך להרוג אותו. המלך לא הסכים לכך, ואז הציעו הללו פשרה, לפיה ימסרו את דינו לשמים: יכתבו שני פתקים, על האחד יכתבו "חיים", ועל השני יכתבו "מוות", ויתנו לרמב"ם לבחור באחד הפתקים, וכך יחרץ דינו, לחיים או למות. לפשרה זו נאלץ המלך להסכים.

דא עקא, הכמרים, ברוב רשעותם, כתבו על שני הפתקים "מוות", כשהם מתכננים שמיד כשהרמב"ם ייטול פתק אחד לידיו, ישמידו את הפתק השני, וכך יחרץ דינו למיתה, מבלי שניתן יהיה להוכיח את רשעותם.

אלא, שתכניתם לא יצאה אל הפועל. הרמב"ם היה חכם גדול מהם. כשנתנו לו לבחור בין הפתקים, הוא נטל אחד ובלע אותו. לא נותרה אפוא כל בררה אלא לפתוח את הפתק השני שנותר בידיהם, ולראות שכתוב עליו "מות", ולהסיק מכך שהרמב"ם נטל את הפתק שהיה כתוב עליו "חיים".

למדנו מכאן, כי לפעמים כדאי "לבלוע" את "המוות" כדי לזכות ל"חיים"... לפעמים אחד עושה לרעהו "את המוות" הוא מציק לו, מצער אותו, וכדומה. כמה גדול הוא זה שמשכיל בעת הזאת "לבלוע", להתכופף, לוותר ולשתוק. מי שאכן משכיל "להתכופף", זוכה לחיים טובים ומאושרים, אשריו ואשרי חלקו, זוהי התקדמות אמתית בחייו של האדם בעולם.

**"קַח-נָא אֶת-בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ, כִּי-חַנַּנִי אֱלֹקִים וְכִי יֶשׁ-לִי-כֹל; וַיִּפְצַר-בּוֹ, וַיִּקָּח."** (ל"ג, י"א)

בגמרא (בבא בתרא ט"ז) נאמר: "שלשה הטעימם הקב"ה מעין עולם הבא ואלו הם: אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהם בכל, מכל כל".

מוצאים אנו מכנה משותף בברכות האבות הקדושים, שבכולם נאמר הלשון **'כל'**. אצל אברהם אבינו נאמר 'וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם **בַּכֹּל**'. אצל יצחק אבינו כשסיפר לעשיו על שבירך את יעקב נאמר 'מִי אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל **מִכֹּל** בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרֲכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה'. ובפרשתינו אומר יעקב אבינו לעשיו 'קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ כִּי חַנַּנִי אֱלֹקִים וְכִי יֶשׁ לִי **כֹּל**'. על סמך זה אנו מבקשים בסוף ברכת המזון: "הרחמן הוא יברך אותנו כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב **בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל**, כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ יַחַד בְּרָכָה שְׁלֵמָה".

ומבאר **האור החיים הקדוש** את ההדגשה בברכת 'כל', ומסביר, שיש בחינת קדושה הנקראת **'כל'** שכאשר היא שורה על נכסיו של אדם, יש לה כוח מיוחד, שגם אם נחסר האדם מנכסיו (והוא שמח בחלקו), אין החיסרון עושה רושם, כי החיסרון מתמלא אחר כך מעצמו, והאבות הקדושים זכו לברכה מיוחדת זו. ולכן אומר יעקב אבינו לעשיו שיקח ממנו את המתנה, 'כִּי חַנַּנִי אֱלֹקִים וְכִי יֶשׁ לִי **כֹּל**'. כלומר, יש לי את הברכה המיוחדת והסגולה של **'כל'**, ואתה לא מחסיר ממני כלום, כי זה יחזור ויתמלא אחר כך. ובסופו של דבר אכן כך היה, כמו שנאמר בהמשך הפרשה "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם", ודרשו חכמינו 'שלם בממונו' - שלא חסר כלום מכל אותו דורון.

הרב **שלמה וולבה זצ"ל** בספרו "**עלי שור**" כותב, שמי שיש בו יראת שמיים, שם ליבו ודעתו על העולם, אבל הוא נזהר מלאהוב אותו. והוא שונה מבני כל האומות אשר במרכז חייהם עומד העולם, ועל כן הם אוהבים אותו לבלי להיפרד ממנו אף לרגע. במרכז חייו של ישראל עומד הבורא יתברך, ו"העולם" אינו אלא מקום גילוי כבודו יתברך. על כן האהבה מכוונת אליו! יעקב אבינו לא ביקש אלא "לחם לאכול ובגד ללבוש" ודווקא הוא העיד על עצמו: "כִּי-חַנַּנִי אֱלֹקִים **וְכִי יֶשׁ-לִי-כֹל**" – **כל סיפוקי**. וזה כנגד דבריו של עשו שהתרברב לומר "יש לי רב" – יותר ויותר מכדי צרכי (רש"י).

ומה נפלאים הדברים, שהשואף לרכוש **הרבה** יוכל אומנם להתעשר יותר, אבל **הכל** לעולם לא יוכל להשיג. ואילו לזכות ל"הכל" יוכל רק המסתפק בלחם לאכול ובגד ללבוש, ובמרכז עולמו עומד – הבורא יתברך, וכל מגמתו – לקרב את הבורא לעולם והעולם אל בוראו, ובשבילו נברא כל העולם כולו.

בבעלותו של משה הייתה אכסניה גדולה אשר פרנסה את בעליה בעושר ובכבוד, משה התברך בלב יהודי חם ובאמונה תמה בהקדוש ברוך הוא ובצדיקים, ומעת לעת נוהג היה לנסוע למעזיבוז אל הבעש"ט זיע"א כדי להתחמם באורו.

פעם אחת כשנכנס ליטול ברכת שלום מרבו, הטיל עליו הבעש"ט שליחות: "בדרכך לביתך עבור דרך עיירה פלונית" אמר לו הבעש"ט, "בעיירה זו מתגורר תלמידי החביב 'בער', מבקש אני ממך כי תסור לביתו ותמסור לו פרישת שלום חמה ממני". משה שמח לבצע את השליחות שהטיל עליו רבו, ועם הגיעו לעיירה החל להתעניין אצל תושביה היכן מתגורר "הרב הגאון רבי בער", ואולם לתדהמתו נתקל בתגובות שנעו בין מבטים תמהים לבין אדישות מוחלטת, "הרב הגאון רבי בער? אין כאן אדם כזה", השיבו לו.

לעת צהריים תש כוחו והוא הגיע לבקתה קטנה ועלובה, מעבר לדלת בקעו קולות רכים של ילדים, הוא החליט לנסות את מזלו ונקש על הדלת.

כשזו נפתחה נגלה לפניו מחזה יוצא דופן: חדר גדול ריק כמעט לגמרי ובמרכזו על גבי בול עץ לא מהוקצע, ישב 'מלמד' וסביבו דרדקים שלמדו מפיו תורה.

"ברוך הבא" קרא המלמד לעברו, "ברוך הבא" אמרו אחריו גם התלמידים. "שמא מכיר אתה את הגאון רבי בער?" שב משה על שאלתו בפעם המי יודע כמה באותו יום, "את הגאון רבי בער אמנם אינני מכירו" השיב המלמד, "לעומת זאת את 'בער' מכיר אנוכי גם מכירו", ניצוץ של תקווה ניעור בליבו של משה, "התדע אפוא היכן הוא מתגורר?" שאל את ה'מלמד', חייך אליו רבי בער בחביבות ואמר: "אני הוא". "האם אתה הוא תלמידו של מורנו ורבנו הבעש"ט?" התקשה משה להאמין. והנה אך שמע ה'מלמד' את שם הבעש"ט הקדוש יוצא מפי האיש שבפתח, ומיד השתנה גוון פניו, רעד עבר בגופו והוא מיהר לקום ולעמוד על רגליו, והקשיב ביראה עצומה לכל מילה שיצאה: "אם כן הריני למסור לך דרישת שלום חמה ממנו" אמר לו משה, והמלמד ביקשו לחזור שוב ושוב על דברי הבעש"ט כפי שאמרם לו.

לאחר שמילא את שליחותו, לא יכל משה להסתיר את פליאתו כיצד יתכן שתלמידו החביב של מורנו הבעש"ט יתגורר בבקתה עלובה שכזאת, ושאל: כל היום חיפשתיך ואיש מבין התושבים לא הכיר אותך.

ה'מלמד' התבונן במשה ושתק, כעבור רגע החל להתעניין בו ושאל לשלום, "ברוך ה' שמשפיע עליי ועל בני ביתי רוב טובה" אמר לו משה "אשה מסורה, ילדים טובים, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. ומהו מקור פרנסתך?" התעניין תלמיד הבעש"ט, משה סיפר לו על האכסניה המרווחת שבבעלותו, אחר כך ביקש ה'מלמד' לשמוע ממשה על בית מגוריו, משה סיפר על ביתו הנאה ובצבעוניות רבה תיאר את שפע החדרים בבית. כל אותה עת הקשיב ה'מלמד' לאורחו רוב קשב. "והיכן בדעתך ללון הלילה?" שאל לפתע את משה, וזה השיב "אלון כפי הנראה באכסניה הראשונה שאמצא".

ניצוץ עלה בעיני ה'מלמד' "אם אמנם כדבריך בעל ממון ונכסים אתה", הקשה "אם כך מדוע בגדיך כה פשוטים, וכיצד תהיה מוכן ללון הלילה באכסניית הדרכים הראשונה שתמצא? האם לא ראויים לך בגדים מפוארים יותר ומלון מהודר יותר?".

משה לא התבלבל ומיד השיב: "כבודו, כיצד אפשר להשוות? בביתי הפרטי נוהג אני בכל גינוני הכבוד והעושר בהתאם להישג ידי, אולם עתה, הרי אני בדרך, רק בדרך, ובדרך אין מייחסים חשיבות רבה לבגדים ולתנאי נוחות". תלמידו של הבעש"ט הקדוש הביט היישר לתור עיניו של משה ואמר: "יפה דיברת", "אם כך זוהי אף תשובתי לשאלתך הראשונה, אף אני מצוי עתה בעיצומה של הליכה בדרך, דרך ארוכה של חיים בעולם הזה, ו'בדרך' כפי שבעצמך אמרת אין ליחס חשיבות רבה מדיי לענייני פאר, נוחות וכבוד, אבל 'בבית' שם בבית האמיתי בעולם העליון, שמור ומוכן עבורי עושר מופלג, מוכן אני אפוא לשבת עתה על בול עץ וללמד תורה לתינוקות של בית רבן, ובלבד שכאשר אגיע לבסוף 'הביתה' אל אבי שבשמים, אזכה לרוב עושר ולחיי העולם הבא".

רק אז הבין משה לשם מה שלחו הבעש"ט אל תלמידו חביבו רבי בער, כי הוא ביקש ללמדו פרק בהלכות דרכים ובתים, ומיהו התלמיד החביב? הלא הוא מי שלימים נודע שמו בכל העולם כרב הקדוש **רבי דוב בער, המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א**, שהשבוע ביום א', י"ט כסלו יחול יומא דהילולא שלו.

ר' דובער נולד לר' אברהם ומרת חוה בעיירה לוקאטש ליד רובנו באוקראינה, אביו היה מיוחס עד לתנא ר' יוחנן הסנדלר, ובעצת רב העיר שלח את בנו הגאון, דובער, ללמוד בלבוב בישיבה של הגאון ר' יעקב יהושע (בעל פני יהושע).

רבי דובער נשא את מרת קיילא בעיר טורשין, הם חיו בבית קטן ורעוע, והוא שימש כמלמד בכפר הסמוך לה, שם הרחיב את ידיעותיו בתורה והיה חריף ובקיא גדול בכל הש"ס והפוסקים ואף החל לעסוק בקבלה. לאחר מכן שימש כמגיד בטורשין ואחר כך בקוריץ וברובנו. הוא הצטיין מאוד בדיבור ובכשרון השכנוע, מה שהפך אותו למגיד מוצלח, אך היה חולה מאוד ברגליו.

במשך שנים ארוכות לאחר נישואיו טרם נולדו להם ילדים ובהיותו בן שלושים ושש שנה הציעה לו אשתו שיגרש אותה כדי שיוכל להתחתן עם אשה אחרת, שיהיו לו ממנה ילדים, אך המגיד דחה את הצעתה.

כשהגיע הבעל שם טוב אל ה"פני יהושע" אמר לו שיודיע למגיד (שבתחילה התנגד לדרך החסידות) שלא יוכל להבריא ברגליו עד שיבוא אליו. בעצת מורו החליט להגיע למז'יבוז', עיירתו של הבעל שם טוב ושם נעשה לחסיד ולתלמיד מובהק שלו. הבעל שם טוב הבטיח למגיד שייוולד לו בן גדול ומהולל, ובשנת תק"א נולד לו ולרעייתו בנם ר' אברהם המלאך.

לאחר פטירת הבעל שם טוב מונה בנו רבי צבי הירש, לממלא מקומו, אך לחסידות היה דרוש מנהיג חזק בעל שיעור קומה, שיוכל לעמוד בתוקף מול המתנגדים, ורבי צבי לא כל כך התאים לכך.

ביום שני של חג השבועות - ז' סיון תקכ"א, שנה לאחר הסתלקות הבעל שם טוב, נעמד רבי צבי בעת עריכתו את שולחנו הקדוש בהשתתפות רובם של תלמידי אביו, ואמר שאביו הורה לו בחלום למסור את הנהגת החסידות לתלמידו הגדול **ר' דובער ממזריטש**. תוך כדי דיבור בירך ר' צבי את המגיד במזל-טוב, פשט את בגדו העליון שהיה שייך לאביו הבעל שם טוב. הוא פינה את מקומו בראש השולחן, עבר לשבת כמו כל שאר התלמידים בשולחן, והמגיד עבר לשבת בראש השולחן.

רבי דובער, בשונה מהבעל שם טוב שהיה נוסע ממקום למקום, התיישב במזריטש ומשם שלח את תלמידיו הגדולים להפיץ את תורת החסידות בכל מדינת פולין ומחוץ לה. בשנת תקכ"ה כבר היו מבוססים שלושה מרכזי חסידות גדולים חוץ מבמזריטש בראשות תלמידיו: בליובאוויטש (בראשות רבי יששכר בער מליובאוויטש), בקרלין (בראשות רבי אהרן מקרלין ורבי שלמה מקרלין) ובהורודוק (בראשות רבי מנחם מענדל מויטבסק).

פעם התבטא עליו הבעל שם טוב הקדוש ואמר: "יודע אני כי ה'דוב' הזה אין לו רגליים (בגלל הבעיה שהייתה לו ברגליו), אבל יש לו ידיים רחבות, לקרב בהן את הלבבות, ומסוגל הוא לאחד תחת הנהגתו את כל אלה הנאמנים לחסידות".

המגיד היה נוהג לומר: **"דע מה למעלה ממך" – דע שכל הנעשה למעלה בעולמות העליונים, הכול הוא ממך – על ידי עבודת האדם.**

נלב"ע בי"ט כסלו תקל"ג. זכותו הגדולה תגן על כל עם ישראל, אמן.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל
נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתן ז"ל
נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה